

Forfatter: Aarestrup, Emil

Titel: Udvalgte digte

Citation: Aarestrup, Emil: "Udvalgte digte", i Aarestrup, Emil: *Udvalgte digte*, udg. af Dan Ringgaard , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 266.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-aarestrup07val-shoot-idm139875153583360.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

7. Melankoli: ghasele

Men ellers er følelsen blandet, i »Ghasele« (s. 60-61) ligefrem ornamentalt indviklet. I en ghasele, der er en persisk digtform, rimes der på det første rimpar ned gennem hver anden linje i hele digtet. Aarestrup raffinerer formen ved i digtet at lade enderimordet, »hvile«, være det samme hele vejen for så at indrime varieret: »bløde : røde : gløde : møde : øde : strøede : søde : bløde : støde : døde«. Digtet kan i princippet fortsætte i det uendelige. Det er ikke hugget op i strofer eller symmetrier, det er en uendelig slynget linje, der varierer sine gentagelser meditativt, monotont som en arabesk. 267 Som sådan overskrider ghaselen orientalt occidentens dualismer, det være sig erotik og død, krop og sjæl eller tid og evighed (jf. Fafner 1964, s. 104-105). Det monotont overskridende skabes af gentagelsen af hvile, og netop hvile; men de varierede indrim bruger enderimet som bande ved at udnytte dets semantiske spænd mellem den erotiske invitation og dødslængslen. Tiltalen er jo tvetydig. Hvem tales der til? Er han alene, eller har han trukket nogen med udenfor? Hvor er det, han vil hvile? Og hele digtet er et stort udråb, en dramatisk figur, der er det stik modsatte af meditation. Der står ikke »hvile«, men »hvile!«.

»Bløde«, »røde«, »gløde«, »møde« tegner en linje af ophidselse, der bekræftes af, at man kan tænke sig, de er gået udenfor for at være alene. De snævre silkeklæder og udbruddet »Løs op, løs op!« trækker i samme retning, selvom det på et tidspunkt bliver klart for læseren, at silkeklæderne dette ene sted i Aarestrups digte må være mandens. Dvs. helt sikre kan vi aldrig blive. Fornemmelsen af kvindens faktiske tilstedeværelse slippes aldrig helt. At læseren må korrigere undervejs, peger på, at ghaselen forløber i tid. Den er evigt foranderlig i sine slyngninger; den bliver aldrig et statisk rum. »Øde«, der betyder gold, men også konnoterer luksus, foregriber »døde«, ligesom adjektivet »bløde« indrimet på »røde« går i forbindelse med verbet »bløde« længere nede. Rimene vikler sig ind i hinanden. Deres lydlighed motiverer en betydningslighed, så det døde, øde og blødende bliver blødt, sødt, glødende og forbundet med et møde og vice versa. Død og lyst ornamenteres.

Der sker et skift midtvejs i digtet, hvor modsætningen mellem naturen og dansesalen forsvinder. Det er markeret ved, at slutordene i de urimede vers, der beskriver dansesalen, skifter fra de opulente, »rige Glimmer«, »Symphonier« og »Silkeklæder«, til det klangligt afvigende og lyd- og synsfattige »klare Lamper«. I verset efter er skiftet markeret ved det uregelmæssige rimord »strøede« med dets konnotation til aske, men også til sæd. Den hele eller halve stavelse, der er for meget, giver ordet den skødesløshed, det betegner. De urimede vers i digtets anden halvdel spejler den første halvdel negativt som »bittre Kilder«, »Hjerter kæmpe«, »Lykke knuste«, for at vende sig mod den gode død med »Barm sig sænke«. 268 Den barm, han til sidst kan sænke sig i, er den dødes; men den er ikke blevet mindre erotisk af det gentagne »O nu [...] O nu«, der står i forlængelse af »Løs op, løs op!«, ligesom stormen nok er livets storm, som han ønsker at være uimodtagelig for som sin egen gravsten, men som ikke desto mindre dominerer digtets slutning med sin tumult. I hvile-versene blødes og stødes der til sidst, og kroppen entrer de sidste vers som »Barm« og »Armene«, indtil »døde« koblet med barmen omsider slutter cirklen til indledningsversets bløde mos. I mødet med døden intensiveres kopulationen. Jo mere hvile, jo mere tumult. Den ydre tumult aftager undervejs, men den indre tager til. Det er fanget i det insisterende udråbstegn efter »hvile«, der netop heller ikke er nogen slutning, men ligesom barmen peger tilbage til indledningsverset og det eneste sted, hvor »hvile« er uden udråbstegn. Frem og tilbage er lige langt. »Ghasele« forbliver tro mod sin form en arabesk uden begyndelse og slutning, hvor hvert punkt fører flere steder hen, uendeligt raffineret sluttet om sin egen uendelige bevægelse og blomstrende betydning.